LUONNOS. Käynyt ryhmällä kommenteilla. Lopullinen hyväksyminen kevään 2027 kokouksessa.

Lupa- ja valvontavirasto

Muistio
24.9.2026

LVV-U/27007/2026

Keski-Suomen vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän (2024–2029) kokous 2/2026

Aika: 15.9. klo 9.30-12.30
Paikka: Etäyhteys (Teams)
Osallistujat: Paikalla: 29 (Teams)

Liite 1.

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Timo Kinnunen Lupa- ja valvontavirastosta, vesienhoitoalue 2-ryhmän ryhmäpäällikkö avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi. Yhteistyöryhmä esittäytyi etänä. Tämän jälkeen todettiin, että edellisen kokouksen (29.5.2026) pöytäkirja oli käynyt kommenttikierroksella. Edelliseen pöytäkirjaan ei tullut tässä vaiheessa kommentteja ja se hyväksyttiin. Lisäksi käytiin lävitse kokouksen asialista.

2. Vesienhoidon suunnittelun ajankohtaiset

Mari Nykänen esitteli vesienhoidon ajankohtaisia asioita. Aluksi käytiin lävitse mitä edellisen YTR-kokouksen jälkeen on tapahtunut (*tiedote luokittelusta, poikkeukset, toimien mitoitusta, sovan laatimista, VHS ja TPO kirjoittamista*). Vesienhoidon kuuden vuoden suunnittelusykli on edennyt viimeiseen vaiheeseen, ja sekä vesienhoitosuunnitelmat (VHA2 ja VHA3) että alueelliset toimenpideohjelmat (VHA2 ja VHA3) ovat parhaillaan viimeistelyssä. Suunnitelmaehdotusten kuuleminen käynnistyy 1.12.2026 ja kestää 6 kuukautta.

Avoimen Pisara-järjestelmän kehitystyö on edennyt. Järjestelmä avataan julkiseen käyttöön kuulemisen alkuun mennessä, jolloin sen kautta voidaan tarkastella entistä yksityiskohtaisemmin muun muassa vesimuodostumakohtaisia tietoja. Lopuksi Nykänen vielä muistutti, että nykyinen (2022–2027) kausi jatkuu ja toimenpiteiden edistämistä ei sovi unohtaa. Elinvoimakeskusten tiedotteita kannattaa seurata toimeenpanon näkökulmasta.

Antti Mäntykoski esitteli vesienhoidon poikkeusten asettamista. Keskeisenä sisältönä on, että vesienhoidon tavoitteena on saavuttaa vähintään hyvä tila vuoteen 2027 mennessä, ja jos tätä ei saavuteta, vesimuodostumalle voidaan asettaa poikkeava tavoite vain silloin, kun lain edellytykset täyttyvät. Poikkeus voi olla joko määräajan pidentäminen luonnonolojen vuoksi tai alennettu tilatavoite, ja ne asetetaan laatutekijäkohtaisesti seuraavalle kuuden vuoden vesienhoitokaudelle (vuosille 2028–2033). Mikäli edellytykset eivät täyty, poikkeusta ei aseteta, ja kaikille vesimuodostumille tavoitellaan edelleen hyvää tilaa ilman heikentymistä.

Pintavesien ekologisen tilan poikkeukset ovat Suomessa harvinaisia ja perustuvat tarkasti lainsäädännön edellytyksiin. Vuoteen 2027 mennessä järvistä 78 % ja joista 53 % on saavuttanut hyvän tilan. Suurimmassa osassa vesimuodostumia, joissa tavoitetta ei ole saavutettu, poikkeuksen asettamisen edellytykset eivät täyty (86 %). Koko maassa on asetettu 233 alennettua tilatavoitetta (VMLJ 24 §) ja 39 määräajan pidentämistä (VMLJ 25 §). Keski-Suomen pintavesissä

suurin osa vesimuodostumista, joissa hyvää tilaa ei ole saavutettu, ei täytä poikkeuksen asettamisen edellytyksiä, joten niille ei aseteta poikkeustavoitteita. Alueella poikkeukset ovat vain määräajan pidentämisiä (10 kpl), jotka perustuvat luonnonolosuhteisiin (VMLJ 25 §); alennettuja tilatavoitteita ei ole lainkaan.

Toni Roiha ja Anne Lehtinen esittelivät Keski-Suomen esimerkit määräajan pidentämiseen luonnonolojen vuoksi (Rutajärvi ja Murronjoki-Pihlajanjoki). Esimerkkivesimuodostumien laatutekijöiden tila on monilta osin jo tällä hetkellä hyvä tai erinomainen. Yksittäisten laatutekijöiden – kuten litoraalipohjaeläinten (Rutajärvi) tai fosforipitoisuuden (Murronjoki-Pihlajanjoki) – luonnollinen palautuminen on kuitenkin edennyt hitaammin. Muodostumien ekologinen tila on kehittynyt myönteisesti, paineet ovat olleet melko vähäisiä ja/tai toimenpiteitä on alueella tehty riittävästi. Näillä perusteilla hyvän tilan saavuttamiselle on pidennetty määräaikaa luonnonolosuhteiden vuoksi.

Keski-Suomen poikkeukset kohdistuvat seuraaviin kymmeneen vesimuodostumaan: Joki (Nytkymenjoki, Rutajoki yläosa, Riekonkoski, Murronjoki–Pihlajanjoki ja Myllykoski) ja Järvi (Rutajärvi, Harjujärvi, Korttajärvi, Iso Rautavesi ja Vihanninjärvi)

Hanna Aarnos esitteli pintavesien kemiallisen tilan poikkeuksia, jotka perustuvat EU:n prioriteettiaineiden ympäristönlaatunormeihin ja niiden voimaantuloon eri vaiheissa. Keski-Suomen pintavesien kemiallisen tilan poikkeukset johtuvat kahdesta pääsyystä: luonnonoloista ja teknisestä toteuttamiskelpoisuudesta. Luonnonoloihin perustuva määräajan pidentäminen vuoteen 2033 koskee bromattuja difenyylieettereitä (PBDE), joita esiintyy kaikissa alueen pintavesimuodostumissa, sekä elohopeaa, jota esiintyy laajasti (347 pintavesimuodostumaa). Tekniseen toteuttamiskelpoisuuteen perustuvat pidennykset koskevat yksittäisiä kohteita, joissa aineiden poistaminen tai vähentäminen ei ole realistisesti toteutettavissa nykyisillä menetelmillä: PFOS (Alanen, Alvajärvi, Makkarajoki–Isojoki–Lapiojoki), useat PAH-yhdisteet (Kaijanjoki–Yltiänjoki) sekä fluoranteeni (Kaijanjoki– Yltiänjoki, Petäisjärvi).

Päivi Ikävalko kertoi, että Keski-Suomen alueella poikkeuksen edellytykset eivät täyty, koska toimenpiteitä ei ole vielä tehty riittävästi. Tämän takia Keski-Suomen alueelle ei aseteta 4. kaudelle poikkeuksia pohjavesien osalta.

Keskustelussa nostettiin esille seuraavia asioita:

1. Todettiin, että hankekohtaisia poikkeuksia ei ole lainkaan. Tältä osalta lainsäädännön edellytykset ovat tiukkoja. Mahdolliset esille tulevat hankekohtaiset poikkeukset luvattiin esitellä ryhmälle.

2. Lisäksi todettiin, että Keski-Suomen osalta mm. vesimuodostumien fysikaalis-kemiallinen tila on parempi kuin esimerkiksi erittäin kuormitetuilla rannikkoseudulla. Näin ollen vesimuodostumien hyvä tila on arvioitu olevan mahdollista saavuttaa (ei täytä poikkeuksen asettamisen edellytyksiä).

3. Vesienhoidon toimenpiteiden suunnitteluperiaatteet kaudella 2028–2033 sekä mitoitus Keski-Suomen suunnittelualueilla

Mari Nykänen kertasi vesienhoidon toimenpiteiden suunnitteluprosessia ja esitteli toimenpiteiden suunnitteluperiaatteita pintavesien osalta vuosille 2028–2033. Suunnitellut toimenpiteet ovat joko perustoimenpiteitä (lakisääteisiä) tai täydentäviä toimenpiteitä. Lisäksi on suunniteltu ohjauskeinoja, jotka tukevat ja edistävät toimeenpanoa.

Yleisen osuuden jälkeen Mari Nykänen (metsätalous), Antti Mäntykoski (maatalous, valuma-alue toimenpiteet ja haja- ja loma-asutus), Toni Roiha (teollisuus ja turvetuotanto), Hanna Aarnos (yhdyskunnat ja kalankasvatus), Anne Lehtinen (KRS-sektori) ja Päivi Ikävalko (pohjavedet) esittelivät toimenpiteiden suunnittelun mitoitusperiaatteita (kertaus), ehdotettuja toimenpidemääriä sekä suunniteltuja ohjauskeinoja sektorikohtaisesti. Lisäksi YTR:lle oli ennakkoon toimitettu ehdotetut pinta- ja pohjavesien toimenpidemäärät, jotka oli eritelty suunnittelualuetarkkuudella.

Nykänen kertoi lyhyesti merenhoidon ajankohtaiset. Merenhoidon päivitetyn seurantaohjelman suomenkielinen versio on julkaistu HELDA-arkistossa. Merenhoidon toimenpideohjelma etenee syksyn aikana Syke:n Sova-arvioinnilla (09/2026) sekä merialuekohtaisten poikkeusten asettamisella (09/2026, YM hyväksyntä). Toimenpideohjelman kuuleminen alkaa 1.12.2026 (3 kk).

Nykänen kävi lävitse myös merenhoidon toimenpiteitä ja ohjauskeinoja vuosille 2028–2033. Merenhoidon uudet aluetoimenpiteet kattavat meriluonnon suojelun ja kunnostuksen, roskaantumisen vähentämisen, rehevöitymisen hallinnan sekä vedenalaisen melun rajoitukset, ja ne sisältävät konkreettisia toimia eri merialueilla. Sisämaan osalta mielenkiintoisia toimenpiteitä olivat mm. roskien siivouskampanjat ranta-alueilta ja tekonurmien mikromuovikuormituksen vähentäminen hulevesien hallinnalla.

Ohjauskeinojen kokonaisuus kattaa meriluonnon suojelun ja ennallistamisen, lajiston suojelun, vieraslajiriskien hallinnan, roskaantumisen ehkäisyn, rehevöitymisen torjunnan, merenpohjan koskemattomuuden turvaamisen sekä haitallisten aineiden ja onnettomuusriskien hallinnan.

Ryhmän sisällä keskusteltiin metsätalouden suojavyöhykkeistä. Kuntaviranomainen totesi, että asukkailta tulee jonkun verran ilmoituksia vesistöjen heikentyneestä tilasta, esim. että aiemmin kirkasvetinen metsäjärvi on muuttunut sameaksi. Tarkastuksilla on havaittu, että suojavyöhykkeet ovat usein suositusta kapeammat, eikä niissä ole huomioitu jyrkkiä rinteitä, tulva-alueita ja rantavyöhykkeen hydrologiaa. Tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että metsänkäyttöilmoitukset eivät tule kunnan ympäristönsuojelulle tietoon, joten ennakollinen ohjaus tältä osin puuttuu (LVV:n luonnonsuojeluyksikkö käsittelee ilmoituksia). Tämä luo tarpeen tiivistää yhteistyötä viranomaisten välillä.

Nykänen esitteli vesienhoitosuunnitelmien ympäristövaikutuksen arviointia (SOVA). Vesienhoitosuunnitelman valmisteluun sisältyvä ympäristöarviointi on koko suunnitteluprosessin läpileikkaava tehtävä, jonka tavoitteena on tunnistaa ja huomioida toimenpiteiden ympäristövaikutukset. Arviointi tehdään SOVA-lain ja -asetuksen mukaisesti.

YTR:lle on toimitettu ennakkoaineistona yhteenveto tehdyistä arvioista ja kokouksessa ryhmältä toivottiin huomioita vesienhoitosuunnitelman (vaihtoehto V1) tai sen toteuttamatta jättämisen (vaihtoehto V0, pelkät lakisääteiset perustoimenpiteet) merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Ympäristöarvioinnin tulokset sekä ehdotukset haittojen lieventämiseksi ja seurannaksi kootaan ympäristöselostukseen (kuuleminen vesienhoitosuunnitelmaehdotuksen mukana). Kuulemisen jälkeen suunnitelma viimeistellään saadun palautteen perusteella ja hyväksytään.

Edellisen kokouksen jälkeen kaikille valtakunnan yhteistyöryhmille toimitettuun palautekyselyyn saatiin yhteensä 26 vastausta, joista 1 Keski-Suomen YTR:stä. Yleisesti kevään kokoukset koettiin sisällöllisesti onnistuneena ja esityksiä hyvin valmisteltuina, mutta osallistujat toivoivat jatkossa sekä läsnä- ja hybridikokousten jatkamista vuorovaikutuksen vuoksi. Lisäksi aineistoa pidettiin paikoin liian laajana. Palautetta saatiin laajasti eri toimenpidesektoreista. Koonti kyselyn tuloksista toimitetaan kokouksen jälkeen ryhmälle.

Anne Lehtinen kertoi, että valtakunnallisessa ACWA-hankkeessa tullaan kehittämään myös alueellisten vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmien toimintaa. Tähän liittyen lähetetään talven aikana kaikille yhteistyöryhmien jäsenille ja varajäsenille sähköinen kysely, jolla kerätään pohjatietoa ja ideoita yhteistyöryhmätoiminnan kehittämiseksi.

4. Loppukeskustelu

Loppukeskustelussa nousi esiin muutama teema.

Ryhmässä keskusteltiin myös aikoinaan lasketuista järvistä. Todettiin, että niiden tila arvioidaan nykytilan (pinnankorkeuden) perusteella. Useinkaan vedenpinnan nostaminen alkuperäiseen esim. 1900-luvun alun tasolle ei ole käytännössäkään enää mahdollista.

Maatalous sektorin osalta käytiin keskustelua kotieläintilojen lupamääräysten tarkastelu toimenpiteestä. Kyseessä on EU-tasoinen prosessi, joka koskee kaikkia lupia, mutta sen käytännön toteutustapa on vielä avoin.

Keskustelussa nousi vielä esiin huoli siitä, että kosteikkojen ja vettämisen alkuvaiheen päästöt, jotka voivat olla tapauskohtaisesti lähtötilannetta suurempia. Tämä saattaisi haastaa kosteikkojen kohdentamista erityisesti alueille, joissa vesimuodostumat ovat jo tyydyttävässä tilassa. Tämän vuoksi toimenpiteiden vaikutukset tulisi todentaa ja seurata. Ryhmässä pohdittiin tarkoittaako metsäsektorin esitetty toimenpide vähäpuustoisille alueille kohdistuvia kosteikkoja, ja miten nämä sovitetaan yhteen vesienhoidon tavoitteiden kanssa. Ryhmässä tuotiin myös esille, että valtion mailla ennallistamista on tehty jo runsaasti viimeisten 30 vuoden aikana. Todettiin lisäksi, että Keski-Suomen ennallistettujen alueiden paikkatietoa ei ole saatavilla, joka vaikeuttaa sekä suunnittelua että vaikutusten arviointia. Ennallistamiset ovat tähän asti pääosin kohdistuneet kitu- ja joutomaille. Tämä aiheuttaisi sen, että näiden alojen loputtua ennallistamista olisi mahdollisesti siirrettävä tuottavampiin kohteisiin.

5. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään keväällä/alkukesästä 2027. Kokouksen tarkempi ajankohta sovitaan myöhemmin.

POLLS -kyselyt

Kokouksen lopuksi järjestäjä esitti ryhmälle muutaman palautekysymyksen keskustelukentässä. Alla yhteenveto kyselyn tuloksista.

1. Miten etäkokous mielestänne toimi?

Kyselyn perusteella suurin osa kokee etäkokouksen toimineen hyvin. Kehityskohteina kokoukselle olivat kuitenkin liiallinen sisältö yhdelle kokoukselle sekä tekniset haasteet rajoittivat osallistumista yksittäisillä henkilöillä.

2. Halutaanko jatkossa läsnäolo- vai etäkokouksia?

Kyselyn perusteella hybridimalli on selvästi suosituin, koska se yhdistää läsnäolon vuorovaikutuksen ja etäosallistumisen helppouden. Etäkokouksia toivotaan lisää, mutta pieni osa osallistujista haluaa edelleen vain läsnäolokokouksia.

3. Miltä kuulostaisi koko VHA2 alueen yhteistyöryhmien yhteinen etäkokous?

Palautteet jakautuivat kahteen päälinjaan. Ensinnäkin laajempi VHA2-kokous kiinnostaa, koska se tarjoaa kokonaiskuvaa ja mahdollisuuden ymmärtää vesienhoidon tilannetta yli maakuntarajojen. Toisaalta maakuntakohtainen fokus koetaan edelleen tärkeäksi, koska se pitää asiat konkreettisina ja lähempänä omaa toimintaympäristöä.

4. Muuta palautetta ja terveisiä järjestäjille?

Palautteet olivat yleisesti myönteisiä, ja kokouksen rakenne, esitysten selkeys sekä ennakkomateriaalit saivat kiitosta. Kehityskohteet liittyvät vuorovaikutuksen lisäämiseen ja sisällön konkretisointiin.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:10.

Sihteeri	Toni Roiha
Jakelu	Yhteistyöryhmän jäsenet, varajäsenet ja muut kokoukseen osallistuneet.

Liite 1. Osallistujalista

Liite 1. Osallistujalista (yhteistyöryhmän jäsenet/varajäsenet sekä muut osallistujat, Teams tai paikallaolo)

Taho/toimiala (jäsen)	Läsnä	Taho/toimiala (varajäsen)	Läsnä
Marika Masalin-Weijo (Luhanka) Joutsan seutukunta	**x (Etänä)**	**Tapio Tervala** (Joutsa) Joutsan seutukunta	**x (Etänä)**
Katja Oksala (Jyväskylä) Jyväskylän seutukunta	**x (Etänä)**	**Anne Yli-Olli** (Laukaa ja Hankasalmi) Jyväskylän seutukunta	**x (Etänä)**
Piia Koski (Jämsä) Jämsän seutukunta		**Pirita Suoranta** (Jämsä) Jämsän seutukunta	**x (Etänä)**
Taina Lahtinen-Joensalmi (Keuruu) Keuruun seutukunta	**x (Etänä)**	**Niina Koivula** (Multia, Petäjävesi) Keuruun seutukunta	
		Katja Lappalainen (pohjoinen Keski-Suomi) Saarijärven-Viitasaaren seutukunta	
Milla Saarinen (Konnevesi) Äänekosken seutukunta	**x (Etänä)**	**Anna Kervola** (Äänekoski) Äänekosken seutukunta	
Enni Huotari Keski-Suomen liitto	**x (Etänä)**	**Suvi Bayr** Keski-Suomen liitto	
Joonas Pysäys Keski-Suomen Kalatalouskeskus ry	**x (Etänä)**	**Timo Meronen** Keski-Suomen Kalatalouskeskus ry	
Jaakko Koppinen (Keuruun kalatalousalue) Kalatalousalueet	**x (Etänä)**	**Reijo Lähteenmäki** (Keuruun kalatalousalue) Kalatalousalueet	
Olli Kauppinen (Saarijärven reitin kalatalousalue) Kalatalousalueet		**Saku Salonen** (Saarijärven reitin kalatalousalue) Kalatalousalueet	**x (Etänä)**
Juhani Paavola Suomen luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry	**x (Etänä)**	**Markku Julkunen** Suomen luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry	
Tuomo Laitinen Keski-Suomen vesi ja ympäristö ry		**Jukka Syrjänen** Keski-Suomen vesi ja ympäristö ry	
Juha Ojaharju Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö			
Vesa Laitinen ProAgria Keski-Suomi ry		**Marjaana Hassani** ProAgria Keski-Suomi ry	
Lauri Jaatinen MTK Keski-Suomi	**x (Etänä)**	**Veera Kantonen** MTK Keski-Suomi	
Pauli Rintala MTK Metsälinja	**x (Etänä)**	**Henri Mommo** Mhy Päijänne	
Jarno Laitinen Suomen metsäkeskus		**Matti Virkkunen** Suomen metsäkeskus	
Reijo Hokkanen Metsähallitus	**x (Etänä)**		
Anna Riikka Nickull (Metsä Group) Metsäteollisuus	**x (Etänä)**		
Leena Siltaloppi (Neova Oy) Turvetuotanto	**x (Etänä)**	**Teija Hartikka** (Neova Oy) Turvetuotanto	
Yrjö Lankinen Suomen Kalankasvattajaliitto ry		**Tero Puttonen** Suomen Kalankasvattajaliitto ry	
Hannu Ruotsalainen (Koskienergia Oy) Energiateollisuus ry		**Teemu Sarnola** (Vattenfall Oy) Energiateollisuus ry	

Taho/toimiala (jäsen)	Läsnä	Taho/toimiala (varajäsen)	Läsnä
Petri Tuominen (Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy) Vesilaitosyhdistys ry (puhdistamot)		**Sonja Pyykkönen** (Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy) Vesilaitosyhdistys ry (puhdistamot)	
Jukka Tyrväinen (Alva-yhtiöt Oy) Vesilaitosyhdistys ry (vesilaitokset)			
Juha Ovaskainen Geologian tutkimuskeskus	**x (Etänä)**	**Tiina Kaipainen** Geologian tutkimuskeskus	
Tapio Keskinen Luonnonvarakeskus	**x (Etänä)**	**Katja Kulo** Luonnonvarakeskus	
Niina Kotamäki Suomen ympäristökeskus			
Tarja Stenman Jyväskylän ammattikorkeakoulu	**x (Etänä)**	**Samuli Lahtela** Jyväskylän ammattikorkeakoulu	
Katja Pulkkinen Jyväskylän yliopisto	**x (Etänä)**	**Heikki Hämäläinen** Jyväskylän yliopisto	
Marjut Remes Puolustusvoimat		**Anna Kralik** Puolustusvoimat	
Marja Vesteri Keski-Suomen elinvoimakeskus Maatalous, Liikenne		**Tomi Myyryläinen** Keski-Suomen elinvoimakeskus Maatalous, Liikenne	
Lauri Kaisto Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus Vesitalous	**x (Etänä)**	**Tarmo Muuri** Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus Vesitalous	
Jouni Kivinen Uudenmaan elinvoimakeskus Vesienhoidon edistäminen	**x (Etänä)**		
Markus Huolila Itä-Suomen elinvoimakeskus Kalatalous		**Tommi Rautiainen** Itä-Suomen elinvoimakeskus Kalatalous	
Päivi Ikävalko Lupa- ja valvontavirasto Vesien- ja merenhoito			
Toni Roiha Lupa- ja valvontavirasto Vesien- ja merenhoito	**x (Etänä)**		
Hanna Aarnos Lupa- ja valvontavirasto Vesien- ja merenhoito	**x (Etänä)**		
Anne Lehtinen Lupa- ja valvontavirasto Vesien- ja merenhoito	**x (Etänä)**		
Mari Nykänen Lupa- ja valvontavirasto Vesien- ja merenhoito	**x (Etänä)**		
Timo Kinnunen Lupa- ja valvontavirasto Vesien- ja merenhoito	**x (Etänä)**	**Antti Mäntykoski** Lupa- ja valvontavirasto Vesien- ja merenhoito	**x (Etänä)**